

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

DOĞUM VE KADIN HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ/ DOKTORA

***HEM 710- Toplumsal Cinsiyet ve Kadın
Sağlığı***

Prof. Dr. Özen KULAKAÇ

Toplumsal cinsiyet ve Queer Teori

*HEM 710- Toplumsal Cinsiyet ve
Kadın Sağlığı*

Hafta-7

Hedefler

- Toplumsal cinsiyet ve Queer teori arasındaki ilişkiyi tanımlayabilme
- Queer teoriyi, toplumsal cinsiyet ve kadın sağlığı ile değerlendirebilme

İÇİNDEKİLER

- Ouerr teori
- Querr kavramının gelişimi
- Toplumsal cinsiyet ve Queer teori
- Ouerr teori ve hemşirelik yaklaşımı

Queer Teori

- “Queer” kelimesi eşcinseller için kullanılan ve argoda “tuhaf” “garip” ve “kaçık” gibi anlamlara gelmektedir.
- Bir “kimliksizleşme” girişimi olarak doğan Queer Teori, *hegemonik erkeklik* karşısında ötekileşen bütün kimlikleri bir çatı altında toplama girişimidir.

- Modern cinsiyet rejimleri, cinslerin ikili karşıtlığına (dikotomik) ve bunların aralarındaki hiyerarşik düzene dayalı kadınlık-erkeklik tanımlarına dayanmaktadır.
- Modern cinsiyet rejimleri, bu ikili karşıtlık kurma mantığının yanı sıra insan davranışlarının ve *toplumsal olanın cinsiyetlendirilmesi* yoluyla işlemektedir.

Queer Teorinin Gelişimi

- İlk olarak transfobikler tarafından hakaret ve aşağılama amacıyla kullanılan bu argo sözcük zamanla LGBT argosunda eşcinseller tarafından benimsenmiş ve negatif anlamından sıyrılmıştır.
- Günümüzde eşcinsel hakları gibi konularda yaygın olarak eşcinsel anlamında kullanılır ve herhangi bir hakaret anlamı içermemektedir.

Queer kuramının gelişimi

16. yy da
küçük
düşürücü ve
aşağılayıcı
bir **terim**
olarak
kullanıldı

- Özellikle
homoseksüel
gruplarla
ilişkilendirildi

Bu ağır
denetimlere
karşı
başkaldırılar
başladı

Ancak direniş
için cinsiyet
temel alındığı
için bu süreç
uzun sürmedi

19. yy
eşcinsellik ve
sapkınlıklara
karşı
toplumsal
baskı arttı

Bu direnişte
başlangıçta kötü
bir anlamı olan
«queer» terimi
kullanılmaya
başlandı.

- Eşcinsel kimlik
benimsendi

1980'li
yıllarda
AIDS
salgınının
ortaya
çıkması
azınlık
grupları
harekete
geçirdi.

19 Mart
1990
yılında
«QUEER
NATION»
adında ilk
örgüt
kuruldu.

• İlk kez «queer
kuramını»
kullandılar.

Sloganları:
«Buradayız
, Queer'iz,
Buna alış»

AIDS'in
yalnızca
eşcinsellikl
e bağlantılı
olmadığı
anlaşıldı.

Sonrasında
ACT UP
adında
farklı
gruplar da
queer
kavramını
benimsedi

Heteroseksüel
olmayan ve
azınlıkta kalan
cinsiyet ve
cinsel
yönelimlerin
hepsini içine
alan bir şemsiye
terim ve kuram
olarak
benimsendi.

Toplumsal cinsiyet ve Queer teori

- Toplumsal cinsiyette biyoiktidarın kontrol mekanizmalarının odak noktalarını cinsiyet, cinsellik ve kimlik gibi kavramlar oluşturmaktadır.
- Toplumsal cinsiyet kavramında kişiler biyolojik özelliklerine göre toplum tarafından belirlenmiş belirli sosyal ve cinsel kalıplara göre yaşamak zorundadırlar.
- Bu kalıplardan uzaklaşan veya farklı bir cinsel yönelim gösteren kişiler «tuhaf, sapkın ya da kaçık» olarak nitelendirilmektedir.

Toplumsal cinsiyet ve Queer teori

- Toplumsal cinsiyete özgü kurallardan sapanlar toplumda «queer» olarak adlandırılmaktadırlar.
- Toplumda iktidar yapılarının “eril” oluşu; tüm “öteki, tuhaf” kimlikleri ve cinsiyetleri toplum dışında tutmaktadır.

Queer Kimdir?

- Lezbiyen, Gey, biseksüel, transseksüel, aseksüel, aromantik, panseksüel, heteroseksüel vb. cinsel kimlik yönelimine sahip bireyler oluşturmaktadır.

Queer Bireylerin Sağlık Sorunları

- Ruh sağlığı ile ilgili sorunlar
- İşsizlik
- Sosyal güvencenin olmaması
- Tütün, alkol ve madde kullanımı
- Madde Kullanımı
- Obezite
- Partner Şiddeti
- Korucu sağlık hizmetlerini ihmal etme
- Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar

Queer teori ve Erkeklik

- **Sosyal Bir İnşa Olarak Erkeklik**
- Erkeklik, biyolojik cinsiyetlerden biri olarak erkeğin toplumsal yaşamda nasıl düşünüp, duyup, davranacağını belirleyen, ondan salt erkek olduğu için beklenen rolleri ve tutum alışları içeren bir pratikler toplamıdır

Bourke (1996), Erkekliğe ilişkin yaklaşımı

- **Biyolojik Yaklaşım:** Erkeklerin biyolojiye bağlı olduğunu ve erkekliklerin biyoloji sonucu ortaya çıktığını savunmaktadır.
- **Toplumsallaşma:** Erkeklik, toplumsallaşmanın bir ürünüdür ve «uygun olmayan erkekler» doğru biçimlerde yetiştirilmemişlerdir.
- **Psikanalitik Yaklaşım:** Eril öznellikler, sosyo-tarihsel ve kültürel bağlamlar içinde biçimlendirilmektedir.
- **Söylemsel Yaklaşım:** Bütün çeşitliliği içinde erkeklik, söylemlerin ve söylemsel rejimlerin ürünüdür.
- **Feminist Yaklaşım:** Ataerkillik kadınları baskı altına alıp, onlara hükmederken bu süreç, erkekliğin kendisi için de geçerlidir.

EŞCİNSEL ERKEKLİK ALANI

- Genel olarak eşcinselliğin kökenlerini anlamaya çalışan iki tür yaklaşım bulunmaktadır:
- Cinsel davranış ve pratiklerin içinde yaşandığı kültürden kaynaklandığını ileri süren sosyal yapısalcı anlayış,
- Söz konusu davranış ve pratiklerin temellerini bireyin biyolojik doğasında arayan özcü anlayış.

Hemşirelik Eğitiminde Queer Teori

- Hemşirelik okullarında ve müfredatlarında queer teori konularına daha fazla dikkat edilmesi gerekmektedir.
- Hemşirelerin queer popülasyonları hakkında yeterli eğitimden yoksun oldukları bilinmektedir.
- Queer teori ile ilgili hemşirelik eğitiminde rehberler geliştirilmeli, lisansüstü eğitimi için uygun dersler bulunmalıdır.

Hemşirelik Araştırmalarında Queer Teori

- Azınlık grupların sağlığı üzerine hemşirelik araştırmalarını artırmanın bir yolu, lisansüstü öğrencilere ve bu grupların sağlığıyla ilgilenen yeni araştırmacılara rehberlik edebilecek hemşirelik araştırmacılarının sayısını artırmaktır.
- Hemşirelik dergisi editörleri, çalışmaları azınlık grubun sağlığına ve Queer teoriye odaklanan araştırmacıları cesaretlendirmelidirler.

Hemşirelik Uygulamalarında Querr Teori

- Hemşirelerin azınlık nüfus gruplarının sağlık eşitsizlikleri ve özel sağlık ihtiyaçları hakkındaki bilgilerinin artırılması, klinik ortamda cinsel ve cinsiyet kimliği verileri standart olarak düzenlenmelidir.
- Azınlık gruplarla ilgili hemşireler için bazı kuruluşlar oluşturulmalı ve görünürlük kazandırılmalıdır.

Kaynaklar

- Spargo, T. (2000). *Foucault and queer theory*. Cambridge: Icon books.
- Sancar, S. (2009). *Erkeklik: İmkansız İktidar*. İletişim Yayınları.
- Connell, Robert W. (2016). *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar*. (C. Soydemir, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bourke, J., *Dismembering the Male: Men's Bodies, Britain and The Great War*, Reaktion, London, 1996.
- Jackman, K. B., Bosse, J. D., Eliason, M. J., & Hughes, T. L. (2019). Sexual and gender minority health research in nursing. *Nursing outlook*, 67(1), 21-38.
- KORKMAZ, M., & AVCI, İ. A. Halk Sağlığı Hemşirelerinin Lgbt Bireylerin Sağlıklı Yaşam Sürdürmelerindeki Rolü.

